

NON FORMAL EDUCATION ΔΡΑΣΤΗΡΙΑ ΟΤΗΤΕΣ

BULLYING

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ SERGIO

Αποποίηση ευθύνης:

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν

συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο εκφράζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Ο εκφοβισμός και ο διαδικτυακός εκφοβισμός θεωρούνται αποκλίνουσες συμπεριφορές: ο όρος αυτός αναφέρεται σε συμπεριφορές που αντιβαίνουν στους κανόνες και τις αξίες του κοινωνικού πλαισίου στο οποίο ζούμε.

Περιλαμβάνουν διαφορετικούς τύπους συμπεριφοράς:

- επιθετική συμπεριφορά που αποσκοπεί στην προσβολή άλλων ανθρώπων
- αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας (κλοπή και βανδαλισμός)
- παραβίαση των κανόνων της ειλικρίνειας και της υπακοής στην

σχέσεις με το	ενήλικες
(ψέματα	και
ανυπακοή).	

Οι συμπεριφορές αυτές έχουν ως κοινό χαρακτηριστικό την παραβίαση των κανόνων και, ως εκ τούτου, την αδυναμία να συνδεθούν επαρκώς με την υπόλοιπη κοινωνία.

Οι συμπεριφορές αυτές αυξάνονται στην εφηβεία και τείνουν να μειώνονται από την ηλικία των 18-20 ετών. Ωστόσο, οι συμπεριφορές αυτές δεν αφορούν αποκλειστικά τους εφήβους- ορισμένες από αυτές εμφανίζονται κατά την παιδική ηλικία και σε ορισμένες περιπτώσεις συνεχίζονται και στην ενήλικη ζωή, λαμβάνοντας τα χαρακτηριστικά της επίμονης συμπεριφοράς.

Ακολουθούν ορισμένες προτάσεις για το σχεδιασμό προγραμμάτων πρόληψης με νέους για την αποφυγή ή τη μείωση της εμπλοκής σε αποκλίνουσες συμπεριφορές κατά την εφηβεία:

- Εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομικές τάξεις για να αυξηθεί η άμεση συμμετοχή
- Ανάπτυξη ειδικών δεξιοτήτων μεταξύ των εφήβων (αυτορρύθμιση των συναισθημάτων, αποτελεσματική επικοινωνία) που είναι απαραίτητες για επαρκείς κοινωνικές σχέσεις με ενήλικες και συνομηλίκους.
- Σχεδιασμός ενός ρυθμιστικού συστήματος με λίγες αλλά σαφείς και υποκινούμενοι κανόνες.
- Να προβλεφθεί και να καταστεί σαφές ένα σαφές σύστημα κυρώσεων με στόχο την απόδοση ευθυνών στον παραβάτη και την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε.
- Υιοθέτηση στρατηγικών παρέμβασης που ενθαρρύνουν τον έλεγχο της συμπεριφοράς από τους ενήλικες σε επίσημα πλαίσια, όπως τα σχολεία.
- Προσφέρετε στους εφήβους πρότυπα ενηλίκων (δάσκαλοι, νέοι εργαζόμενοι, γονείς, άλλοι ενήλικες) που συνάδουν με τις διδασκαλίες που μεταδίδονται.
- Αποδοκιμάστε ρητά την ανάρμοστη συμπεριφορά.
- Βοηθώντας τους εφήβους να αποκεντρωθούν, υιοθετώντας διαφορετικές απόψεις από τις δικές τους.
- Ενθαρρύνετε τη συνέχεια των παρεμβάσεων, χωρίς να τις περιορίζετε σε το δράσεις του εμπειρογνωμόνων αλλά παρέχοντας συνεχή δραστηριότητες.
- Ενημέρωση με ορθό αλλά μη τρομοκρατικό τρόπο για τις νομικές συνέπειες της συμπεριφοράς που προσβάλλει ανθρώπους και περιουσίες.

ΓΕΝΙΚΗ ΈΝΔΕΙΞΗ

Αυτό το φύλλο περιέχει δραστηριότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να ξεκινήσουν μια συζήτηση σχετικά με το θέμα της επιθετικότητας που μερικές φορές εκδηλώνεται ή υφίστανται οι έφηβοι στις ομαδικές τους εμπειρίες. Τα βήματα από τα οποία αποτελείται η δραστηριότητα, που περιγράφονται στην ενότητα ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ, μπορούν να θεωρηθούν ως διαδοχικές φάσεις μιας ενιαίας θεματικής παρέμβασης ή ως μεμονωμένες αυτοτελείς δραστηριότητες.

ΘΕΜΑΤΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Επιθετικότητα • Σχέσεις εξουσίας • Συναισθηματική νοημοσύνη
ΗΛΙΚΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	13 - 18 ετών
Ν. ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	30 συμμετέχοντες το πολύ
ΧΡΟΝΙΣΜΌΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Βήμα 1: 20' • Βήμα 2: 30' • Βήμα 3: 30' • Βήμα 4: 40-60'
ΥΛΙΚΟ	<ul style="list-style-type: none"> • Η ιστορία του Sergio (Συνημμένο 1) • Πίνακας (Συνημμένο 2) • Πλέγματα (Συνημμένο αρ. 3-4) • Flipchart (Συνημμένο 5) • Μαυροπίνακας/LID • Συνήθη σχολικά υλικά: χαρτί, στυλό, χρώματα • Λειτουργικοί χώροι για τη διαίρεση της ομάδας σε τουλάχιστον 5 υποομάδες
ΣΤΟΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Επαφή με τους νέους για τους διάφορους πιθανούς τρόπους αντίδρασης • Προώθηση της υιοθέτησης διαφορετικών απόψεων από τη δική μας, ιδίως όσον αφορά στα θύματα επιθετικής συμπεριφοράς • Αύξηση της συνειδητοποίησης της ατομικής ευθύνης για περιστατικά επιθετικής συμπεριφοράς: ακόμη και οι υποστηρικτές του επιτιθέμενου και οι παρατηρητές που δεν ενεργούν έχουν ευθύνες • Συζήτηση μεταξύ των συνομηλίκων για πιθανές στρατηγικές μείωσης της εμπλοκής σε επιθετική συμπεριφορά.
ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	Οι δραστηριότητες δεν παρουσιάζουν κρίσιμα σημεία ή εμπόδια στην υλοποίηση. Θα επισημανθούν τυχόν δυσκολίες που συνδέονται με την ενδεχόμενη και υποκειμενική κατάσταση της ομάδας.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΒΗΜΑ Ν.1 ● ● ●

Προτείνετε το θέμα της επιθετικής συμπεριφοράς, τονίζοντας ότι μπορεί να εμφανιστεί σε οποιαδήποτε ηλικία της ζωής και μπορεί να γίνει μια διαδεδομένη στρατηγική αλληλεπίδρασης για ορισμένα άτομα.

Επισημαίνεται το γεγονός ότι, αν και μόνο ορισμένοι έφηβοι συμπεριφέρονται επιθετικά, όταν αυτό συμβαίνει είναι ιδιαίτερα σοβαρό, διότι προκαλεί βαθιά οδύνη σε όσους πέφτουν θύματα των πράξεων επιθετικότητας, είτε σωματικής είτε λεκτικής.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ειδικό θέμα του εκφοβισμού με τους νέους, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στους διαφορετικούς ρόλους που διαδραματίζουν οι νέοι (το θύμα, οι θύτες, οι υποστηρικτές του εκφοβιστή, οι παρατηρητές) και οι ενήλικες, ακολουθεί μια κατάσταση-κίνητρο που πρέπει να διαβαστεί μαζί με τους νέους: **Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ SERGIO (Παράρτημα 1)**. Ή, αν προτιμάτε, μπορείτε να χωρίσετε την ομάδα σε υποομάδες και να μοιράσετε την απομαγνητοφωνημένη ιστορία σε κάθε συμμετέχοντα ή ομάδα και στη συνέχεια να ζητήσετε από έναν από αυτούς να τη διαβάσει δυνατά μέσα στην ομάδα του.

Μέσω κάποιων ερωτήσεων που προτείνονται στο τέλος της ιστορίας, είναι δυνατόν να διεξαχθεί μια ομαδική συζήτηση που θα βοηθήσει τους νέους να επανεξετάσουν αποκλίνουσες συμπεριφορές, όπως η

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

σωματική και ψυχολογική βία, ο εκφοβισμός.

Αφού διαβάσετε την κατάσταση του ερεθίσματος, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να πουν ελεύθερα τι σκέφτονται για την κατάσταση του Σέρτζιο.

Ακολουθούν ορισμένες ερωτήσεις που μπορούν να βοηθήσουν στην έναρξη της συζήτησης:

- Κατά τη γνώμη σας, πώς αισθάνεται ο Sergio;
- Πώς θα νιώθατε στη θέση του;
- Τι μπορεί να κάνει ο Sergio για να λύσει το πρόβλημά του;
- Τι θα κάνατε αν ήσασταν στη θέση του Sergio;
- Κατά τη γνώμη σας, γιατί ο Sergio δεν έχει μιλήσει σε κανέναν ενήλικα για την κατάστασή του;
- Κατά τη γνώμη σας, ποιοι ενήλικες μπορούν να παρέμβουν και πώς;
- Στο το γνώμη σας, είναι το είναι δυνατόν να να αποτρέψετε το αυτές τις καταστάσεις; Πώς;
- Είναι τέτοιες καταστάσεις συχνές στη ζωή σας;

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΒΗΜΑ Ν.2

Σχεδιάστε στον πίνακα έναν **ΠΙΝΑΚΑ (συνημμένο v.2)** χωρίστε την ομάδα σε υποομάδες και δώστε σε κάθε ομάδα ένα πλέγμα που αντιστοιχεί στον πίνακα στον πίνακα.

Κάθε ομάδα πρέπει να συμπληρώσει το διάγραμμα, υποθέτοντας επίσης πιθανές εναλλακτικές συμπεριφορές που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην επίλυση του προβλήματος του Sergio- αυτό διαρκεί περίπου 30 λεπτά.

Στο τέλος της ομαδικής εργασίας, μέσω μιας συζήτησης στην ολομέλεια, συμπληρώστε τον πίνακα στον πίνακα, ώστε να συνοψίσετε και να ενσωματώσετε τις συνεισφορές των επιμέρους ομάδων.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΒΗΜΑ Ν.3

Σχεδιάστε στον πίνακα ένα πλέγμα (Παράρτημα 3 - Παράρτημα 4) και χωρίστε τους συμμετέχοντες σε ομάδες. Κάθε ομάδα θα πρέπει να συζητήσει και να συμπληρώσει το πλέγμα- αυτό διαρκεί περίπου 20 λεπτά. Στο τέλος της ομαδικής εργασίας, μέσω μιας συζήτησης στην ολομέλεια, φιλίστε στο πλέγμα που σχεδιάστηκε στον πίνακα, προκειμένου να συνθέσετε και να ενσωματώσετε τις συνεισφορές που προσέφεραν οι επιμέρους ομάδες.

Αυτό το πλέγμα δείχνει τους λόγους για τους οποίους ορισμένοι έφηβοι επιλέγουν να συμπεριφέρονται με τρόπους που βλάπτουν άλλους ανθρώπους ή την περιουσία τους, ή γιατί λένε ψέματα και δεν υπακούν στους ενήλικες. Η δραστηριότητα συνίσταται στον εντοπισμό των κινήτρων που η ομάδα πιστεύει ότι διέπουν αυτές τις συμπεριφορές και στην προσπάθεια να σκεφτεί κανείς με ποιον άλλο τρόπο (με ποια άλλη συμπεριφορά) θα μπορούσε να επιτύχει τους ίδιους στόχους χωρίς να θέσει σε κίνδυνο τους άλλους και τον εαυτό του.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΒΗΜΑ Ν.4

Ετοιμάστε μερικά **ΚΑΡΤΑΡΙΑ (Παράρτημα v.5)** στα οποία θα γραφτεί μια πρόταση για να σχολιάσουν οι συμμετέχοντες με τη σειρά τους. Εάν η ομάδα δεν είναι πολύ μεγάλη, είναι δυνατόν να διεξαχθεί αυτή η δραστηριότητα στην ολομέλεια, διαφορετικά συνιστάται να δημιουργηθούν δύο ή τρεις υποομάδες, καθεμία από τις οποίες θα έχει έναν συντονιστή.

Ο συντονιστής ζητά από κάθε νέο με τη σειρά του να διαλέξει μια κάρτα, να διαβάσει δυνατά την πρόταση και να τη σχολιάσει, λέγοντας τι σκέφτεται γι' αυτήν- τα άλλα μέλη της ομάδας μπορούν να ενσωματώσουν το σχόλιο με τη γνώμη τους.

Στις παρακάτω κάρτες υπάρχουν ορισμένες φράσεις σχετικά με την αποκλίνουσα συμπεριφορά (επιθετικότητα, κλοπή, βανδαλισμός, ψέματα, ανυπακοή) που μπορούν να γραφτούν σε κάρτες που θα διανεμηθούν και θα σχολιαστούν από τους συμμετέχοντες.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ SERGIO

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ Ν.1

Ο Sergio είναι ένας νέος μαθητής στην τάξη του, που μόλις μετακόμισε από άλλη πόλη. Θα ήθελε πολύ να γίνει φίλος με τους συμμαθητές του, αλλά είναι αποκλεισμένος.

Στην πραγματικότητα, μερικοί από τους νέους συμμαθητές του τον πειράζουν, του κρύβουν τη σχολική του τσάντα, θυμώνουν πολύ μαζί του όταν αρνείται να τους κάνει να αντιγράψουν τις εργασίες του. Αργότερα, οι προσβολές εμφανίστηκαν και στα κοινωνικά δίκτυα, όπως το Instagram, το TickTock και το WhatsApp, για παράδειγμα, ορισμένοι συμμαθητές του του γράφουν, μέσω προσωπικών μηνυμάτων, απειλές και προσβλητικές φράσεις και δημοσιεύουν στα profiles του φωτογραφίες του με photoshopped, οι οποίες είναι ορατές σε όλους και παίρνουν πολλά likes. Όλοι, εκτός από έναν ή δύο συμμαθητές του, τον αγνοούν.

Ο Σέρτζιο βρίσκεται σε μια δύσκολη κατάσταση, αλλά δεν τολμά να ενημερώσει κανέναν ενήλικα για την κατάστασή του...

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ Ν.2 ● ● ●

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΕΥΘΥΝΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ
Sergio			
Άνδρες συμμαθητές			
Οι δύο επιθετικοί συμμαθητές			
Γυναίκες συμμαθήτριες			
Οι δύο συμμαθητές που δεν τον αγνοούν			
Μεγαλύτεροι μαθητές			
Εκπαιδευτικοί			
Μη διδακτικό προσωπικό			
Γονείς			

GRID

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ Ν.3

ΕΠΙΘΕΤΙΚΕΣ

	ΠΙΘΑΝΟΪ ΛΟΓΟΙ	ΚΑΤ'Α ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΜΑΣ, ΝΑΙ	ΚΑΤ'Α ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΜΑΣ, ΚΑΜΙΑ	ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚ ΈΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟ ΡΈΣ
Να πειραματιστείτε με νέες συμπεριφορές				
Για να αποκαταστήσετε την ταυτότητα				
Να φαίνονται οι άλλοι				
Για να γίνει αποδεκτή από την ομάδα				
Να είναι σαν τους άλλους στην ομάδα				
Για να παραβιάσετε τους κανόνες				
Για να αντιταχθεί στους ενήλικες				
Να αντιταχθεί στην κοινωνία				

GRID

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ Ν.4

ΥΠΑΚΟΗ

	ΠΙΘΑΝΟΙ ΛΟΓΟΙ	ΚΑΤ'Α ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΜΑΣ, ΝΑΙ	ΚΑΤ'Α ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΜΑΣ, ΚΑΜΙΑ	ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚ ΈΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟ ΡΈΣ
Να πειραματιστείτε με νέες συμπεριφορές				
Για να αφαιρέσετε την ταυτότητα				
Να φαίνονται οι άλλοι				
Για να γίνει αποδεκτή από την ομάδα				
Να είναι σαν τους άλλους στην ομάδα				
Να παραβιάζεις τους κανόνες				
Για να αντιταχθεί στους ενήλικες				
Να αντιταχθεί στην κοινωνία				

ΧΑΡΤΟΦΥΛΛΑ

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ Ν.5

1. Κατά την εφηβεία πολλοί νέοι γίνονται επιθετικοί.
2. Είναι φυσιολογικό για ένα νεαρό άτομο να γίνεται επιθετικό όταν θυμώνει.
3. Είναι σωστό να χρησιμοποιούμε βία για την επίτευξη σημαντικών στόχων.
4. Ένα αγόρι που ξέρει να επιβάλλει τη λογική του, ακόμη και με τη βία, δείχνει ότι είναι άντρας.
5. Τα θύματα επιθετικής συμπεριφοράς συνήθως το ζητούν.
6. Αν ένα κορίτσι ντύνεται με προκλητικό τρόπο, τότε δεν πρέπει να παραπονιέται αν τα αγόρια κάνουν βρώμικα αστεία.
7. Το να απομονώνετε έναν συμμαθητή σας και να "μιλάτε γι' αυτόν" δεν σημαίνει ότι είστε επιθετικοί.
8. Η ρύπανση των σχολικών τουαλετών δεν είναι βανδαλισμός.
9. Μόνο όταν είσαι πραγματικά ώριμος είσαι σε θέση να πεις όχι στην ομάδα που σε ωθεί να κάνεις κάτι παράνομο.
10. Όταν ένα άτομο που είναι σημαντικό για εμάς μας ζητάει να κάνουμε κάτι παράνομο γι' αυτόν και το πετυχαίνουμε, τότε νιώθουμε ότι είμαστε πολύτιμοι.
11. Όταν ανήκουμε σε μια ομάδα, νιώθουμε ότι μπορούμε να κάνουμε οτιδήποτε μας ζητάει η ομάδα: ακόμη και να θυσιάσουμε τις αρχές μας.

DEBRIEFING

Αφού συζητηθεί η κατάσταση του Sergio, τα συναισθήματά του και οι πιθανές στρατηγικές που θα μπορούσαν να τον βοηθήσουν να βγει από την τρέχουσα προβληματική του κατάσταση, είναι δυνατόν να αναλυθούν συστηματικά οι ειδικοί ρόλοι των διαφόρων ατόμων που εμπλέκονται σε αυτή την ιστορία, προσδιορίζοντας τα προσωπικά τους χαρακτηριστικά, το επίπεδο ευθύνης για την κατάσταση του Sergio και τη συμπεριφορά που θα μπορούσε να εφαρμόσει το κάθε άτομο για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Αυτή η λεπτομερέστερη ανάλυση αποκαλύπτει γενικά εκείνους τους μηχανισμούς ηθικής απεμπλοκής (διάχυση της ευθύνης: περισσότεροι υπεύθυνοι, κανένας υπεύθυνος-επίρριψη ευθυνών στο θύμα: αυτός το ζήτησε) που ευνοούν την εφαρμογή ή την αποδοχή επιθετικής συμπεριφοράς. Η ρητή συζήτηση για αυτούς τους μηχανισμούς βοηθάει στην καλύτερη συνειδητοποίηση της ύπαρξής τους και μπορεί να μειώσει τη χρήση τους.

Η προσπάθεια να σκεφτούμε την ευθύνη όλων (επιτιθέμενοι, θύμα, υποστηρικτές των επιτιθέμενων, παρατηρητές), ακόμη και εκείνων που δεν εμπλέκονται άμεσα, αποσκοπεί στην υπενθύμιση του ρόλου που όλοι μπορούν να διαδραματίσουν στον περιορισμό της επιθετικής συμπεριφοράς που εφαρμόζεται συστηματικά σε ομαδικά πλαίσια. Τέλος, η επινόηση πιθανών εναλλακτικών συμπεριφορών συμβάλλει στο να οδηγηθεί η συζήτηση σε ένα

πρακτικό σχέδιο δράσης που μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση και την πρόβλεψη πιθανών δύσκολων συνθηκών που συνδέονται με την επιθετική συμπεριφορά.

Το τελευταίο βήμα που προτείνεται αποτελεί μια κεντρική συνθετική δραστηριότητα σχετικά με τις λειτουργίες που επιτελούν οι συμπεριφορές που συνιστούν αποκλίνουσα συμπεριφορά και σχετίζονται με την ταυτότητα και τις κοινωνικές σχέσεις των εφήβων.

Στο πλέγμα που χρησιμοποιείται ως εργαλείο, παρατίθενται οι κύριες λειτουργίες που επιτελεί η παρεκκλίνουσα συμπεριφορά στην εφηβεία και οι νέοι καλούνται να επανεξετάσουν αυτούς τους λόγους και να εντοπίσουν πιθανές εναλλακτικές συμπεριφορές που τους επιτρέπουν να επιτύχουν τους ίδιους στόχους με πιο ώριμο και υγιή τρόπο. Η αρχή που χρησιμοποιείται είναι το Θέατρο των Καταπιεσμένων, μια πρακτική που εκτονώνει τις συγκρούσεις με την εισαγωγή μεταβλητών, κατά την κρίση των συμμετεχόντων, οι οποίες τροποποιούν τη δυναμική μεταξύ των χαρακτήρων και, κατά συνέπεια, την πορεία των γεγονότων.

Η δραστηριότητα χρησιμοποιείται για να συζητηθεί το θέμα της παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς με τη σκέψη των υποκειμενικών πλεονεκτημάτων που αντιλαμβάνονται όσοι την ασκούν, για να επανεξεταστούν πιθανές εναλλακτικές συμπεριφορές έναντι της επιθετικότητας, για να επανεξεταστούν οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που συνδέονται με

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

τις διάφορες συμπεριφορές.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

**Faculty of
Mathematics
and Informatics**

